

Att skapa en FRG i kommunen - Goda råd till en FRG-ansvarig

Dina första kontakter med kommunen och frivilligorganisationerna är viktiga. De intryck och relationer som skapas då kommer att ha stor betydelse i ditt fortsatta FRG-arbete. Alltså måste du vara väl förberedd när du börjar arbeta med ditt uppdrag.

DU VINNER PÅ DIN KUNSKAP!

Är du förberedd, har en ödmjuk framtoning och kan din sak, kommer du att göra ett trovärdigt och professionellt intryck som gör att kommunens representanter får förtroende för dig och för hela FRG-konceptet. Gör rätt i det första mötet så kommer du att lyckas i fortsättningen!

RÅD & TIPS

I det här dokumentet som kallas **Goda råd till en FRG-ansvarig** får du tips om vad som är viktigt att göra och i vilken ordning det bör ske.

I din pärm finns också ett annat mycket användbart dokument: **Din egen checklista**. Använd den när du planerar FRG-verksamheten. Försök arbeta i den angivna ordningsföljden och bocka av efterhand som du blir färdig med de olika momenten. Dra dig aldrig för att fråga om du är osäker! Du kan alltid vända dig till FRG-kansliet eller Civilförsvarsförbundet med dina frågor. Omkring dig finns också hundratals FRG-ansvariga som har samma utbildning, funderingar och hjälpbehov som du. Sök gärna kontakt med dem, för nätverk ger styrka.

Det är kommunen som bestämmer om och hur de vill arbeta med FRG, men det är viktigt att du aldrig framställer konceptet som helt kostnadsfritt för kommunen. FRG består av människor som anmäler sig frivilligt och utan ersättning genomför grundutbildningen för att bli förberedda frivilliga, men utöver det bör kommunen bidra med medel till verksamheten.

FLERSTEGSRAKET

Den som har genomfört etablering av FRG i sin kommun vet att det är lämpligt att dela in arbetet i ett antal avgränsningar där varje steg bygger på att en eller flera förutsättningar uppfyllts innan man kan gå vidare. Du delar givetvis in och benämner dessa steg efter hur just du vill ha det, men här får du ett förslag som fungerar bra:

1. Marknadsföring till kommunen
2. Identifiering av kommunens personalbehov kontra angivna FRG-uppgifter/behov
3. Ekonomiförhandlingar (vem svarar för vad, när, hur och i vilken omfattning?)
4. Samverkan med de frivilliga försvarsorganisationerna samt andra medverkande
5. Mediaaktiviteter för att offentliggöra starten av FRG
6. Informations- och rekryteringsträffar
7. Rekrytering av FRG-resurser
8. Planering och genomförande av FRG Grundutbildning
9. Upprättande av personliga avtal
10. Fortsatt verksamhet; studiebesök, föreläsningar,
11. kompletteringsutbildningar, träffar, övningar m.m.
12. Hur vill kommunen gå vidare med utökning av antalet FRG-resurser?

TIPS I TUR OCH ORDNING

På följande sidor finns ett antal grundläggande råd för alla de elva punkterna. Håll till godo!

1. MARKNADSFÖRING TILL KOMMUNEN

FÖRARBETE

Det är kommunens politiska ledning som har ansvar för medborgarnas trygghet och säkerhet – inte de anställda vid Räddningstjänsten. Det är dock vanligt att politikerna har delegerat dessa ärenden till olika tjänstemän. Ta alltid reda på vem som handlägger behov, uppgiftsformulering och beslut för en FRG. Undersök detta via till exempel kommunfullmäktiges ordförande.

KONTAKTPLANERING

Får du uppgift om att du ska kontakta till exempel kommunens säkerhetschef, säkerhets- eller beredskapshandläggare eller någon annan tjänsteman så använd dig av den vägen, men informera alltid kommunstyrelsen om dina mål, syften och åtgärder. Politiker vill gärna ha en allmän överblick.

BOKNING AV DET FÖRSTA MÖTET

Kontakta den person som du fått uppgift om. Ring och boka ett möte. Redogör för mötets syfte: att lämna information om FRG-konceptet i allmänhet, dess möjligheter i kommunen, ekonomiska förutsättningar, tidsplan vid en eventuell start, med mera. Förklara att mötet kommer att ta högst en timme. Var noga med att hålla den angivna tiden när det blir dags!

DET FÖRSTA MÖTET HOS KOMMUNEN

Förbered dig noga. Ta med de handlingar du vill lämna ifrån dig och allt underlag som du kan komma att behöva vid genomförandet.

Använd dig av de PPT-bilder som finns i kapitel 9. Skriv ut serien eller använd projektor om du eller kommunen har tillgång till sådan teknik i sammanträdesrummet. Om du möter en mindre grupp kan du även ta med pappersutskrifter som du sätter i en bläddringspärm. Det är alltid bra att ha någonting som kan stödja anförandet!

Sätt alltid ett eget mål genom att du bestämmer för dig själv vad mötet ska resultera i, till exempel allt från att dela ut arbetsuppgifter inför nästa möte – eller att direkt få klartecken till inledande startarbete. Men kom ihåg att aldrig ha bråttom, var ödmjuk i din framtoning.

2. IDENTIFIERING AV KOMMUNENS PERSONALBEHOV KONTRA ANGIVNA FRG-UPPGIFTER

RISK- & SÅRBARHETSANALYSER SAMT KOMMUNENS BEHOV SKA VARA GRUNDEN

Enligt instruktionerna från MSB ska FRG anpassas till de lokala behoven. Det innebär att kriterierna för gruppens/gruppernas sammansättning och kompetens bör motsvara de behov som framgår av kommunens risk- och sårbarhetsanalys. Be din kommun att ange vad den vill att FRG ska prioritera i sin verksamhet.

Det är dessa prioriteringar du ska försöka utgå ifrån för att hjälpa till att skapa en optimerad FRG. Använd dig av den checklista som har tagits fram för FRG-ansvariga, kallad **Vad vill din kommun?** Den finns under fliken 5 i din pärm.

Oavsett vilka särskilda behov din kommun har ska dock grundutbildningen för FRG-medlemmar omfatta följande:

- Vår sårbarhet och våra möjligheter
- Kommunkunskap
- Den Frivilliga Resursgruppen
- Information vid kriser
- Att möta människor i kriser
- Första hjälpen med HLR
- 30-minutersmetoden
- Livsmedelshantering
- Stabstjänst
- Kommunspecifik utbildning

Utbildningens omfattning och innehåll är fastställt, men innehållet ska anpassas till lokala förhållanden enligt den kursplan som gäller.

ÖNSKEMÅL OM SPECIELLA KOMPETENSOMRÅDEN?

I vissa fall händer det att kommunen vill ha resurstillskott i form av bandvagnsförare, lastbils- och maskinförare etc. Det är din uppgift som FRG-ansvarig att så långt det är möjligt uppfylla kommunens önskemål. Tänk på att personerna som kommer med sin tjänstegrensutbildning från en frivillig försvarsorganisation omfattas av de statliga utbildningsmedlen, medan utbildningen av ”mannen från gatan” som gärna vill ställa sina kunskaper till förfogande måste finansieras genom kommunens försorg.

Notera också att till exempel sjukvårdspersonal och personer med andra samhällsviktiga uppgifter kan bli svåra att få med eftersom de troligen inte får arbetsgivarens tillstånd att lämna sina arbetsplatser vid en extraordinär händelse där deras yrkesverksamhet kommer att ta dem i anspråk. Var noga med att få detta kontrollerat i varje enskilt fall – naturligtvis innan utbildningen startar.

Kom ihåg att ta upp de särskilt utsatta grupperna och deras behov, till exempel invandrare med språkproblematik, sjuka, äldre och handikappade, med flera. Det är troligen viktigt för kommunen att FRG innehåller resurser som kan många främmande språk eller representerar Svenska Kyrkan och andra trossamfund.

HUR MÅNGA?

Då du påbörjar en grundutbildning av FRG-resurser bör antalet vara minst tio personer, ingen övre antalsgräns. Antal FRG-resurser bör anpassas efter kommunens behov.

3. EKONOMIFÖRHANDLINGAR (VEM SVARA FÖR VAD, NÄR, HUR OCH I VILKEN OMFATTNING)

STATLIG FINANSIERING AV GRUNDUTBILDNINGEN

MSB finansierar via Civilförsvarsförbundet utbildningen av FRG-ansvariga samt grundutbildning för FRG-resurser. Inför start av grundutbildningen (33 timmar) ska FRG-ansvarig ansöka om att få påbörja utbildningen. Detta sker med blankett **Anmälan FRG-utbildning** som ska undertecknas av kommunens företrädare och nationell samordnare för krisberedskap. Efter avslutad utbildning skall ekonomin och utbildningen redovisas, se kapitel 8.

KOMMUNENS EKONOMISKA ENGAGEMANG

Du kan aldrig ålägga kommunen att tillhandahålla lärar- och föreläsningpersonal till lektionspasset **Kommunkunskap**, men i de flesta fall ser kommunen detta som sin del av utbildningsansvaret. Det är även lämpligt att kommunens beredskaps- eller säkerhetshandläggare, eller kommunrepresentant med motsvarande kompetens, deltar i lektionen **Vårt sårbara samhälle** för att där kunna peka på konkreta hot och risker i den egna kommunen.

Inställningen till att delta aktivt och att göra lämpliga insatser utan begäran om ersättning varierar mellan olika kommuner, men de som anser sig ha behov av en FRG brukar inte vara svåra att komma överens med.

Då FRG-personal kallas till tjänstgöring under arbetstid ersätter kommunen vanligen FRG-personalen i nivå med avtalet för deltidsbrandmän, exempelvis tjänstgöring/tjänstgöring larm.

Man kan dessutom avtala om att FRG-personal vid ianspråktagande får full kompensation för uppkommet inkomstbortfall.

Det är lämpligt att du redan i början av FRG-arbetet klarar ut exakt hur din kommun vill ersätta sin FRG. Du kommer antagligen att få den frågan från din grupp.

UTRUSTNING, MATERIEL, FÖRRÅD, TRANSPORTER, TELE/SAMBAND ETC

De statliga utbildningsmedlen ska inte användas till gruppens utrustning. All utrustning för FRG ska finansieras av kommunen.

Exempel på vad resursgruppen kan behöva är varselvästar för FRG, en FRG-ryggsäck, ID-handlingar, mobiltelefoner alternativt enkla radiostationer och annan materiel som krävs för de uppgifter som gruppen förväntas lösa. Det är även praktiskt att FRG tilldelas någon form av materielförråd hos kommunen. Det bör också vara överenskommet samt inskrivet i larmplanen och dess instruktioner hur man anskaffar fordon för att kunna lösa sådana uppgifter som kräver person- och materieltransporter. Är du osäker på någonting när det gäller ekonomi, så prata med din kontaktperson i kommunen. En god grundsyn är att resursgruppens personal, då de behövs, är anställda av kommunen. Förhandlar du utifrån det perspektivet så brukar det aldrig vara några problem.

Det är viktigt att du som FRG-ansvarig också är tydlig när det gäller att kommunens krav på uppgifter också ska motsvaras av gruppens krav på utrustning. Det är till exempel helt omöjligt att under vinterhalvåret utföra informationsverksamhet på tillfälliga platser om man inte har tak över huvudet, belysning även om eldistributionen har upphört, telekontakt, osv.

Om kommunen har åsikter kring kostnader för tält och liknande så ställ gärna frågan om hur de har tänkt lösa dessa behov om egen personal skulle utfört arbetet!

Kom också ihåg att det finns ett starkt och kunnigt rikstäckande nät av FRG-ansvariga som har genomfört många skarpa insatser och vet vad som gäller. Det vet även deras uppdragsgivare.

ÖVRIGT KRING EKONOMI

De statliga medel som utgår skall täcka utbildningskostnaderna för grundutbildningen. Eventuella kommunala medel skall särredovisas.

4. SAMVERKAN MED DE FRIVILLIGA FÖRSVARSGRUPPENS ORGANISATIONERNA SAMT ANDRA MEDVERKANDE

TA FÖRHANDSKONTAKTER

Så snart du märker att din kommun börjar tänka i rätt riktning, bör du ta underhandskontakt med de frivilliga försvarsorganisationerna och skaffa dig ett bra nät för framtida kommunikation. Om du har ett fungerande FOS (Frivilligorganisationernas Samarbetskommitté) i din hemtrakt ska du givetvis använda dig av det som nätverk. Gör du det i god tid och börjar det interna informationsarbetet långt innan det är dags att bjuda in till det första gemensamma informations- och rekryteringsmötet så har du skaffat dig ett bra utgångsläge.

VÄLJ DINA LOKALA MEDARBETARE

Har du kontakt med lokala FOS så är det lätt att få veta vilka du bör kontakta. Saknar du ett lokalt FOS kan FRG-kansliet hjälpa till. Annars finns kontaktuppgifter på respektive FFO:s hemsida.

Sök också bland kyrkor och trossamfund. Glöm inte att bjuda in invandrarföreningar.

Det är inte nödvändigt att rekrytera enbart ur frivilliga försvarsorganisationer – inbjudan kan även gå ut till andra föreningar och organisationer. Det gäller att anpassa sig efter de lokala förutsättningarna. Det är dock bara för medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer som den statliga ersättningen utgår. Övriga deltagares utbildning bekostas av kommunen.

BJUD IN TILL INFORMATIONSMÖTE

När kommunen har bestämt sig för att skapa en FRG är det dags att bjuda in lämpliga organisationer till ett informationsmöte. Syftet ska vara att sprida tydlig FRG-information och besvara frågor från intresserade, men är du rationellt lagd så ser du givetvis till att direkt ta upp anmälan från alla som har bestämt sig.

Inbjudan bör göras i samverkan med FRG-kansliet så att inbjudan skickas till samtliga centrala FFO-kanslier. Skicka även inbjudan via kommunens egna kanaler, exempelvis hemsida och sociala medier. Det ska framgå att det är kommunen som bjuder in till sin FRG. Naturligtvis ska du som FRG-ansvarig vara namngiven.

LOKAL

gärna någon samlingslokal hos kommunen. Det finns säkert en mängd att välja mellan. Räddningstjänsten, skolorna och fritidsförvaltningen har ju ofta fina lokaler som lämpar sig för detta.

Det brukar vara vanligt att kommunen lånar ut lokaler för den här aktiviteten – och ofta bjuder på kaffe & fralla.

I pärmen finns ett exempel på inbjudan (kapitel 7). Du kan säkert åstadkomma minst tio varianter som passar ännu bättre hemma i din kommun. Ett tips: tänk i nya, kreativa banor. Det ökar dina chanser att lyckas. Självklart ska du kolla om kommunen kan svara för kopiering och frankering. Men räkna med att du får vika papper och klistra kuvert själv.

DELA UPP MÖTET I TRE HUVUDDLAR

Naturligtvis ska en kommunrepresentant finnas på plats. Bäst är naturligtvis om det är säkerhetschefen, beredskapssamordnaren – det är ju den personen som har FRG som en del av sitt yrkesansvar. Kommer det även en politiker från kommunstyrelsen är det ännu bättre.

Många brukar disponera kvällen så att kommunens representanter talar om kommunen, dess risker och sårbarheter och en redovisning av trolig resursbrist i svåra lägen. Låt det inklusive lite allmän inledning ta ca 20 - 30 minuter. Därefter tar du hand om pekpinnen och lämnar informationen av FRG-konceptet i allmänna termer. Använd den ppt som tillhör pärmen för FRG-ansvariga. Gå inte djupare än du klarar av på 30 minuter. Fånga upp de första frågorna och föreslå sedan kaffepaus som gärna kan innehålla samtal kring ämnet FRG. Efter en halvtimmes fikande återgår du till frågor och svar.

Redan i din inbjudan har du givetvis angivit start- och stopptiderna för mötet. Utnyttja detta nu och om diskussionerna tenderar till att dra över din tänkta sluttid så hänvisa till att många gärna vill veta mer.

Se till att du har gott om närvarolistor spridda i lokalen. Se också till att någon förser intresserade med intresseanmälningar som ska lämnas innan de går – ifyllda.

5. MEDIAAKTIVITETER FÖR ATT OFFENTLIGGÖRA STARTEN AV FRG

SAMHÄLLSVIKTIG OCH MEDBORGARORIENTERAD NYHET

Bildandet av FRG i din kommun har ett ganska bra nyhetsvärde i lokala media. Poängterar du samverkan mellan politiker, kommunala tjänstemän och frivilliga medborgare så har du ännu bättre möjligheter att få en artikel eller i varje fall en bra notis. Utnyttja tillfället – så får du säkert fler ”napp” i ditt sökande efter FRG-resurser. Varför inte bjuda in media till första informationsmötet. Då har du förhoppningsvis även kunniga kommunföreträdare på plats. Gör fikapausen till intervjumöjlighet.

Skicka ett pressmeddelande och en inbjudan till samtliga mediaorganisationer som har spridning i din kommun. Är du osäker på hur man kan utforma ett pressmeddelande så hittar du ett sådant under fliken **Redigerbara exempeldokument** i din pärm (kapitel 7).

BYGG EN LÅNGSIKTIG MEDIARELATION

Gör en överenskommelse med de media som kommer till mötet. Lova att hålla dem uppdaterade om hur FRG-verksamheten utvecklas och berätta att du gärna bjuder in dem till kommande kursavsnitt och framtida övningar. Låt dem få ta del av din kursplan och håll kontakt med de

intresserade journalisterna så att de enkelt kan bli påmind om vad som händer och därmed lätt kan välja kommande besökstillfällen.

Varför inte utnämna någon intresserad ung journalist att få bli ”observatörsmedlem” och delta i utbildningar och andra kommande verksamheter? Kommunen måste i så fall svara för de extrakostnader som uppstår – men vilken kommun vill inte få positiv PR?

6. INFORMATION- OCH REKRYTERINGSTRÄFFAR

Ingen kan vara överallt alltid och det kan hända att någon organisation inte hade möjlighet att medverka vid det första mötet. Dra dig inte för att åka ut till olika medlemsträffar och berätta om FRG. Det lönar sig!

GE ALDRIG UPP!

Efter det första informationsmötet är alla FRG-ansvariga alltid nöjda, men det händer att entusiasmen dalar efterhand...

Det du trodde var tjugo klara kanske minskar till åtta. Det är i det läget du inte får tappa sugen. Kämpa vidare med nya informations- och rekryteringsmöten. Prova nya vägar. Sätt in en annons i lokaltidningen. Be kommunen om draghjälp, till exempel med miniaffischer i alla kommunala lokaler. Ta ny kontakt med de lokala mediaorganisationerna och be dem om hjälp. Det är aldrig fel att vara ärlig. Och det är faktiskt tillåtet att berätta att man inte har lyckats helt.

7. FRG-RESURSER

När du ska välja dina FRG-resurser så utgå i första hand från hur de uppfyller de kompetenser kommunen efterfrågar. Leta gärna efter blivande resurser som ”kan många konster” och har utbildning och yrkeserfarenheter som sammanfaller med önskade kompetensprofiler.

Om du av särskilda skäl måste avvisa någon så gör det på ett klokt sätt. Tänk på att du har med frivilliga att göra!

8. PLANERING OCH GENOMFÖRANDE AV GRUNDUTBILDNING FÖR FRG-RESURSER

När du samlar gruppen för första gången så passa på att ta en del av några lektionspass i kortform. Kittla deras intresse! Ge dig så i kasts med det svåraste som finns, nämligen hitta utbildningstider som passar alla. Lös så mycket som möjligt innan ni skiljs. De som inte kan komma kan du antingen fånga upp i kommande grupper, eller prata med grannkommunerna som säkert har parallell utbildningsverksamhet i närtid.

ALLT ÄR INTE BARA KVÄLLSTID...

Vanligen brukar FRG-utbildningen förläggas till vardagskvällar. Vilken veckodag du än väljer så är det alltid en del av gruppen som just den kvällen har någon annan fritidsverksamhet eller kanske arbete. Fundera på om inte lördagar kan vara en bra tid. Det finns FRG som har utbildats enbart under veckoslut, med flera lektionspass per dag. På så sätt får du snabbt ihop en färdig FRG till din kommun.

VAR TYDLIG OCH KORREKT

Den utbildningsplan ni har kommit överens om ska du sätta på pränt och omedelbart skicka till alla som ska delta. Glöm inte kopior till berörda inom kommunen. Varför inte även en kopia till mediafolket i din hemtrakt?

9. UPPRÄTTANDE AV PERSONLIGA AVTAL

Börja avtalsprocessen i god tid!

Oavsett vilket avtalsförslag du utgår ifrån vill kommunjuristen granska det. Så försök få igång avtalsformuleringen redan när du startar utbildningen av din grupp.

PERSONER UTAN KOMMUNAVTAL KAN ALDRIG TILLHÖRA EN FRG!

Tänk på att det inte räcker med att du har grundutbildat ett antal personer för att det ska finnas en FRG. Om resurserna inte har skriftliga bevis på att deras ordinarie arbetsgivare godkänner att de försvinner från jobbet om de kallas in, kanske kommunen vill avvakta med att skriva personliga avtal.

Så länge det inte är några avtal upprättade mellan kommunen och FRG-resurserna så existerar det faktiskt ingen Frivillig Resursgrupp!

Hur engagerade dina FRG:are än är kan de utan avtal aldrig omfattas av försäkringar, ersättningar etc.

10. FORTSATT VERKSAMHET

HÅLL ÅNGAN UPPE!

Under grundutbildningen kommer du inte att ha svårt att hålla FRG:arna på en hög engagemangsnivå. De har fått nya saker att syssla med, nya tankar att tänka och nya människor att möta. De känner sig motiverade.

Men när det har gått ett halvår och de inte hört ett ljud ifrån sin FRG-ansvarig eller från kommunen svalnar intresset. Se till att det aldrig får hända! Det är här den andra etappen i ditt uppdrag som FRG-ansvarig börjar. Nu måste du vara taktiskt, klurig och fantasifull för att inte gruppen ska skingras.

KORTA MÖTEN MED SPÄNNANDE RUBRIKER

Bjud in din grupp till ett studiebesök på något spännande ställe dit inte ”vanligt folk” har tillträde. Det kan vara allt från ett före detta civilförsvarsledningsrum i urberget till ett VIP-besök i vattenverket. Anlita en intressant guide. Bjud på fika och gör en årsplan som gemensamt grupparbete. Lyssna på din grupps önskemål och förslag och omsätt den i praktisk verklighet. Krydda lite här och där. Var frikostig och be kommunen om ekonomi för att genomföra det ni enats om. Men se till att allt ni gör ligger i linje med FRG-verksamheten och kan tillföra nya kunskaper.

KITTLA MED KOMPLETTERANDE UTBILDNINGAR

Om du känner att det finns FRG:are som vill ännu mer så föreslå dem att hålla ögonen öppna efter ytterligare utbildningar. Då får du en FRG som kommer att fungera på lång sikt.

11. HUR VILL KOMMUNEN GÅ VIDARE MED UTÖKNING AV ANTALET FRG OCH/ELLER ENSKILDA RESURSER. GÖR KLART ETAPP TVÅ INNAN DU STARTAR DEN FÖRSTA!

För att du ska kunna optimera effekten av ditt arbete som FRG-ansvarig bör du redan i den första startfasen försöka klara ut hur din kommun ser på det fortsatta FRG-arbetet: Ska rekrytering och utbildning fortsätta? Vill kommunen ha ytterligare en eller flera gruppenheter? Ska du fortsätta att utbilda för att bibehålla en lagom stor grupp? Och så vidare.

DEN SOM INTE STÄNDIGT JOBBAR FÖR ATT ÖKA KOMMER FAKTISKT ATT MINSKA...

Kom ihåg att hur bra du än sköter din FRG så kommer ett antal resurser så småningom lämna gruppen. Erbjud dig att se till att gruppen inte minskar. Gör du det får du sannolikt kommunens mandat att fortsätta rekrytera och utbilda.

Glöm inte att anmäla alla nya som ska genomföra grundutbildning för FRG-resurser.

Använd rätt blankett, se till att du har signatur av kommunens företrädare och skicka sedan till Civilförsvarsförbundets kansli för vidare befordran och tilldelning av utbildningspengar. Om du inte får ihop deltagare till en egen lokal kurs, kan du kanske slå dig samman med några grannkommuner och köra en regional grundutbildning. FRG-kansliet eller Civilförsvarsförbundet kan ge dig underlag och exempel.

Lycka till i ditt viktiga uppdrag!

